

Επιστροφή του 90% του ποσωτικού ΦΠΑ ζητεί ο ΣΕΒΕ

Οι δυνατώπιες ενίσχυσης της ρευστότητας των εξαγωγικών επιχειρήσεων, που βρίσκονται αντιμέτωπες με τις συνέπειες της κρίσης της πανδημίας, βρέθηκαν στο επίκεντρο τηλεδιάσκεψης που είχε η διοίκηση του ΣΕΒΕ με τον υφυπουργό Εξωτερικών για την Οικονομική Διπλωματία Κώστα Φραγκογιάννη και τους επικεφαλής του Enterprise Greece Γρηγόρη Δημητριάδη και Γιώργο Φιλόπουλο.

Συγκεκριμένα, ο πρόεδρος του ΣΕΒΕ Γιώργος Κωνσταντόπουλος ζήτησε την άμεση επιστροφή του 90% του ποσωτικού ΦΠΑ των εξαγωγικών επιχειρήσεων ανεξαρτήτως ποσού, βάσει των δηλώσεων που υποβλήθηκαν έως τις 31 Μαρτίου, και την καταβολή του υπόλοιπου 10% σε επόμενο χρόνο, μετά τη διενέργεια σχετικού ελέγχου. Ζήτησε επίσης την απαλλαγή της εισφοράς του 0,60% του Ν. 128/75 για το πρόγραμμα Εξωστρέφεια του ΟΑΕΠ σε συνδυασμό με την προχρηματοδότηση εξαγωγών από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για αγορά πρώτων υλών, πρόταση η οποία θα μειώσει τις εγγυήσεις του ελληνικού Δημοσίου και θα δώσει ρευστότητα με χαμηλότερο κόστος. Ως προς τα μέτρα πρόληψης για την προστασία της υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων λόγω του κορονοϊού, ο ΣΕΒΕ επανήλθε στην πρότασή του για υποχρεωτική αναστολή συμβάσεων όλων των εργαζομένων που ανήκουν στις ευπαθείς ομάδες από όλες τις επιχειρήσεις ανεξαρτήτως ΚΑΔ που συνεχίζουν τη λειτουργία τους, όπως αυτές εξειδικεύονται κάθε φορά από τις οδηγίες του ΕΟΔΥ, για όλο το διάστημα της κρίσης και της διατήρησης σε ισχύ των αντίστοιχων μέτρων στήριξης.

Ιδιαίτερη αναφορά έγινε και στην ανάγκη ψηφιακού μετασχηματισμού των περισσότερων δράσεων εξωστρέφειας όπως π.χ. οι διεθνείς εκθέσεις, δράσεις B2B και η δημιουργία νέων και η ένταξη σε διεθνείς ηλεκτρονικές πλατφόρμες εκθέσεων και fora. Τέλος, υπογραμμίστηκε ότι πρέπει να αξιοποιηθεί, μέσω κατάλληλης διεθνούς καμπάνιας προώθησης -προβολής, η καλή εικόνα της χώρας μας στο εξωτερικό, που φαίνεται να γίνεται θετικό παράδειγμα αντιμετώπισης της πανδημίας. [SID:1344644]

Κορονοϊός και αποφυγή εκπλήρωσης συμβατικών υποχρεώσεων

Η τρέχουσα πανδημική κρίση που προκάλεσε ο κορονοϊός δεν περιορίζεται στον τομέα της υγείας. Αντίθετα, οι επιπτώσεις της στην οικονομία είναι πολλές και ποικίλες, σε τέτοιο μάλιστα βαθμό ώστε να αναμένεται η χειρότερη ύφεση της παγκόσμιας οικονομίας από την εποχή του 1929. Η καταβράθρωση του ΑΕΠ των σύγχρονων μεταβιομηχανικών κοινωνιών μόνον με εμπόλεμες περιόδους μπορεί να συγκριθεί.

Ποιες είναι όμως οι επιπτώσεις στις καθημερινές συναλλαγές μιας επιχείρησης ή του απλού πολίτη; Σε ποιο βαθμό μπορεί νόμιμα να ζητήσει την απαλλαγή ή την αναπροσαρμογή των συμβατικών υποχρεώσεών του; Και ποιος εντέλει θα κρίνει την ύπαρξη ή μη ενός τέτοιου δικαιώματος;

Βασική αρχή των οργανωμένων κοινωνιών είναι ότι τα συμφωνημένα πρέπει να τηρούνται (pacta sunt servanda). Πολλές φορές, όμως, η τήρηση των συμφωνημένων είναι αδύνατη για λόγους που υπερβαίνουν τη βούληση των συμβαλλομένων. Η εμμονή στην εκτέλεση μιας τέτοιας σύμβασης και με τους όρους αυτής, θα ήταν κατ' αρχήν αντίθετη με τις αρχές της καλής πίστης και των χρηστών συναλλακτικών ηθών. Για τον λόγο αυτό διαπλάστηκε τόσο σε νομοθετικό όσο και σε νομολογιακό επίπεδο η έννοια της ανωτέρας βίας (act of God, force majeure, vis major). Ήδη από τον Εμπορικό Νόμο του 1835 χρησιμοποιούσε ο νομοθέτης τον όρο «ακαταμάχητος δύναμη» (ΕμπΝ 96, 97, 102, 103) αναφερόμενος στην έννοια της ανωτέρας βίας. Προφανώς, ακριβής νομοθετικός ορισμός της ανωτέρω έννοιας δεν υπάρχει, ώστε να μπορεί κάθε πραγματικό περιστατικό να υπαχθεί στο ρυθμιστικό της πλαίσιο. Αντιθέτως, αυτό που με σαφήνεια ρυθμίζεται είναι η απαλλαγή του οφειλέτη από την εκτέλεση μιας παροχής (λ.χ. η μη υποχρέωση του εργοδότη να καταβάλει το συμφωνημένο μισθό (ΑΚ 656), η δυνατότητα υπαναχώρησης ή και καταγγελίας μιας σύμβασης κ.λπ.).

Το ερώτημα, συνεπώς, που προκύπτει είναι εάν η ενόκητωση πανδημίας αποτελεί λόγο ανωτέρας βίας τον οποίο μπορούν να επικαλεστούν οι οφειλέτες μιας παροχής, ώστε να απαλλαγούν από τη σχετική υποχρέωσή τους. Επιπρόσθετα χρήζει διευκρίνισης εάν η επίκληση της ανωτέρας βίας μπορεί να γίνει τόσο σε συμβάσεις στιγμιαίες (λ.χ. σύμβαση πώλησης αγαθών) όσο και σε διαρκείς (τραπεζικό δάνειο, σύμβαση leasing, εργασίας, μίσθωσης επαγγελματικών χώρων κ.λπ.).

Η απάντηση στα ανωτέρω ερωτήματα είναι θετική υπό προϋποθέσεις. Είτε λάβουμε υπόψη τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έκρινε ότι αποτελούν ανωτέρα βία ασυνήθην περιστατικά που προκλήθηκαν ανεξάρτητα από τη βούληση του επιχειρηματία και των οποίων οι συνέπειες δεν θα μπορούσαν να αποφευχθούν ακόμη και εάν είχε επιδειχθεί κάθε δυνατή επιμέλεια, παρά μόνον με δυσανάλογες θυσίες, είτε ρητές διατάξεις υπερνομοθετικής ισχύος (όπως η Σύμβαση της Βιέννης για τις διεθνείς πωλήσεις κινητών που κυρώθηκε και στην Ελλάδα με

Του Αργύρη Αργυριάδη*

Η ίδια η πολιτεία αναγνωρίζοντας τις έκτακτες και απρόβλεπτες συνθήκες προέβη σε σειρά νομοθετικών πρωτοβουλιών για να περιορίσει τις αρνητικές συνέπειες της πανδημίας.

το Ν. 2532/1997, η οποία θεωρεί ως γεγονός ανωτέρας βίας ένα αναπότρεπτο περιστατικό που βρίσκεται εκτός της σφαίρας δράσης και ελέγχου του οφειλέτη), η πανδημία που προκάλεσε ο κορονοϊός εντάσσεται στο ανωτέρω πλαίσιο. Ποιες θα είναι, όμως, οι προϋποθέσεις; Πρώτον, η αδυναμία εκτέλεσης της συμβατικής παροχής να προέκυψε μετά την εκδήλωση της πανδημικής κρίσης, δηλαδή η σύμβαση να είχε συναφθεί σε προγενέστερο στάδιο και όχι μετά την εκδήλωση του φαινομένου και των συνεπειών που αυτό προκάλεσε. Δεύτερον, ο οφειλέτης να μην ήταν υπερήμερος κατά τον χρόνο που επήλθε το γεγονός ανωτέρας βίας, δηλαδή να εκτελούσε ομαλώς τη σύμβαση. Τρίτον, η εκτέλεση της σύμβασης να μη συνεπάγεται δυσανάλογες θυσίες (δηλαδή να μην είναι ιδιαίτερα επαχθής για τον οφειλέτη). Τέταρτον, να ενημερωθεί εγκαίρως ο δανειστής [μάλιστα, οι ανάδοχοι δημοσίων έργων στο πλαίσιο ρητής διάταξης νόμου (άρθρο 204 του Ν. 4412/2016) οφείλουν εντός είκοσι ημερών από την επέλευση του γεγονότος ανωτέρας βίας να αναφέρουν τούτο στην αναθέτουσα αρχή] και πέμπτον, το γεγονός ανωτέρας βίας να συνεχεται αιτιωδώς με τη μη εκτέλεση της παροχής (π.χ. η εν γένει πρόκληση οικονομικής αδυναμίας δεν συνιστά, αυτόθροα, λόγο απαλλαγής από μια συμβατική υποχρέωση). Κάποιες από τις ανωτέρω προϋποθέσεις μπορεί να έχουν περιοριστεί ή διευρυνθεί στο πλαίσιο μιας σύμβασης. Η ανωτέρω ανάλυση δεν είναι θεωρητική αλλά αποκτά εξόχως πρακτική σημασία στη σημερινή συγκυρία. Η ίδια η πολιτεία αναγνωρίζοντας τις έκτακτες και απρόβλεπτες συνθήκες προέβη σε σειρά νομοθετικών πρωτοβουλιών για να περιορίσει τις αρνητικές συνέπειες της πανδημίας. Έτσι, με την ΠΙΝΠ της 20.3.2020 (ΦΕΚ Α 68/2020) προβλέπεται η απαλλαγή των μισθωτών (συγκεκριμένων όμως κατηγοριών) από την υποχρέωση καταβολής του 40% του συμφωνημένου μισθώματος για τους μήνες Μάρτιο και Απρίλιο 2020, η επέμβαση στις εργασιακές συμβάσεις με τη θέσπιση ενός ιδιότυπου διαπλαστι-

κού εργοδοτικού δικαιώματος για θέση των εργαζομένων σε διαθεσιμότητα για συνεχόμενο ανέκκλητο διάστημα 45 ημερών (ΠΙΝΠ της 20.3.2020) δίχως καταβολή μισθού (αλλά προβλεπόμενου κρατικού επιδόματος ποσού 800 ευρώ), το ιδιότυπο δικαίωμα μονομερούς επιβολής εκ περιτροπής εργασίας, η επέμβαση στις συμβάσεις αξιογράφων με την ex lege αναστολή προθεσμιών λήξης, εμφάνισης και πληρωμής αυτών (βλ. άρθρο 2 της ΠΙΝΠ 30.3.2020 ΦΕΚ Α' 75/2020) για διάστημα 75 ημερών από την αναγραφόμενη ημερομηνία εκάστου αξιογράφου.

Ωστόσο, στην παρούσα συγκυρία υπάρχουν επιχειρήσεις των οποίων η δραστηριότητα έχει ανασταλεί με πράξη διοικητικής αρχής, δίχως όμως να συμπεριλαμβάνονται σε εκείνες που ευεργετήθηκαν από την πολιτεία, καθόσον η εφαρμογή του τυπικού κριτηρίου του ΚΑΔ εμφανίζει σοβαρές αδυναμίες στην πράξη και στερείται κάθε λογικής αναλογικής ισοπτίας. Προφανώς και εκείνες μπορούν να επικαλεστούν δικαστικώς αντίστοιχες ή ακόμη και ευρύτερες απαλλαγές (μείωση μισθώματος, αναστολή πληρωμής αξιογράφων, αναστολή εργασιακών συμβάσεων κ.λπ.), τη στιγμή, μάλιστα, που το ίδιο το κράτος με την ΚΥΑ 12998/232/2020 ρητά αναγνώρισε ότι «η απαγόρευση λειτουργίας της επιχειρηματικής δραστηριότητας, με εντολή δημόσιας αρχής, συνιστά γεγονός ανωτέρας βίας». Τούτο, εξάλλου, καταδεικνύει ότι και επιχειρήσεις που ήδη εμφανίζονται ευεργετηθείσες (συμπεριληφθεί τους στους περιλάλητους καταλόγους των ΚΑΔ) μπορούν να επικαλεστούν λόγους ανωτέρας βίας για να απαλλαγούν της συνολικής τους υποχρέωσης τους μήνες Μάρτιο και Απρίλιο και όχι μόνον μέρος αυτής (π.χ. το 100% αντί του 40% του μισθώματος).

Η πρωτόφαντη πανδημία που αντιμετωπίζουμε, ελπίζουμε όλοι ότι σύντομα θα αποτελεί παρελθόν. Ωστόσο, οι επιπτώσεις της θα είναι μακροχρόνιες σε όλους τους τομείς. Ο τρόπος που θα ερμηνεύσουμε και αντιμετωπίσουμε τις νομικές και οικονομικές συνέπειές της θα κρίνει σε μεγάλο βαθμό τη συλλογική επιτυχία στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου. [SID:13444748]

Ο κ. Αργυριάδης είναι δικηγόρος Παρ' Αρειώ Πάγω-Φορολογικός Σύμβουλος & Διαπιστευμένος Διαμεσολαβητής